

Kompostimine ei muutu võrreldavaks tuumafüüsikaga

Umbrohi ja riisunud lehed võivad endiselt lahtises kompostihunnikus olla

Merly Raudla
29. märts 2023, 15:28

► Kuula

- 6:17

Kompostimine ei muutu võrreldavaks tuumafüüsikaga

Biojäätmete kompostimiseks võib osta spetsiaalse komposti. Osaväpp võib kinnise komposti ka ise meisterdada. Peasi, et linnud ja loomad toidujäätmetele ligi ei saaks.

Foto: Tairo Lutter

Biojäätmete eraldi kogumise kohustus on osa üleeuroopalisest muutusest, mis hakkab kehtima kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides. Hiljemalt uuest aastast ei tohi biojäätmeyd enam olmeprügi hulka panna. Kõik toidu- ja köögijäätmeyd ning aia- ja haljastujäätmeyd tuleb kas kompostida või jäätmeyvedajal eraldi ära lasta viia.

Kortermajade elanikele oli biojäätmeyte eraldi sortimine kohustuslik juba varem, peagi ei tohi ka eramajade juures biojäätmeyd olmejäätmeytega segamini panna. Eramute juures on elanikul võimalik valida, kas ta kompostib biojäätmeyd ise või hangib lisakonteineri ja laseb need prügiautol ära viia.

Kõikides kohalikes omavalitsustes pole uuele korrale ülemineku tähtaeg sama, kuid nõuded sortimisele on ühesugused. Eesmärk on, et biojäätmeyd eraldataks olmejäätmeydest. Meie maakonna valdade keskkonnaspetsialistid avaldasid lootust, et majapidamistes jääks ise kompostimine endiselt au sisse. Lahtiseid kompostiaunasid ehk kompostihunnikuid ei keelata ära, kuid sinna võib panna vaid aia- ja haljastusjäätmeyd.

Aiamaalt tulnud jäätmeid võib kompostida endiselt avatud kastis.

Foto: Arvo Meeks

Toidujäätmed tuleb hõlpsat kõhutäit lootvate loomade ja lindude kaitseks kompostida kinnises nõus.

Mida inimene oma biojäätmega edasi teeb, on tema enda otsustada. Avaldus biojäätmete veost loobumiseks tuleb esitada kohalikku omavalitsusse. Mõni vald soovib bioprügi vedamisest loobujalt fotot kompostrist. Mõni omavalitsus aga loodab inimeste talupojamõistusele ning plaanib kompostreid kontrollida vaid siis, kui on kahtlus, et elanik ei komposti reeglitele vastavalt.

Valdavalt hajaasustusega Vinni vallas on keskkonna- ja kommunaalnõuniku Grete Alexandra Kendaru sõnul kompostimine populaarne. "Me ei hakka igasse tallu minema ja kontrollima, kas komposter on kinnine," ütles ta. Toidujäätmete kompostimiseks sobivad tema sõnul plastmasstünnid, kuhu augud sisse teha ning kaas peale panna.

Kadrina valla keskkonnaspetsialist Pamela Talzi tõdes, et biojäätmete äravedu on vallas korraldatud ning need majaomanikud, kes soovivad biojäätmekäitise ise kompostida, peavad tegema valda biojäätmekäitise veost vabastuse avalduse ja saatma oma kompostrist foto. Kiiremad soovijad saavad vallalt soodsalt nii kompostri kui ka konteineri osta. "Hajaasustuse piirkondades on sorteerimine tegelikult juba aastakümneid toiminud. Nüüd lihtsalt tuleb arvestada, et kui naabrid on lähedal, tuleb tekitada kinnine kompostipunkt," selgitas keskkonnaspetsialist ja lisas, et komposter võib olla ostetud või ise tehtud, peaaegu, et see on kinnine. "Alates 1. maist ei tohi Kadrina vallas köögi- ja sööklajajäätmeid segaolmejäätmetega kokku panna," pani Talzi vallaelanikele südamele.

Väike-Maarja valla keskkonna- ja hankespetsialist Leie Nõmmiste tunnistas, et praegu on elanikega prügiteemal suhtlemist palju. "Vahel on mittemõistmist,"

märkis ta. Väike-Maarjas hakkab biojäätmete eraldi sortimise nõue kehtima aprillist. Kevadel ja suvel on kompostikasti aeda panemine lihtsam kui keset talve.

Viru-Nigula vallas ei muutu enne midagi, kui tuleb uus jäätmeveohange. Keskkonnaspetsialist Triin Toom kõneles, et pigem soovitatakse maapiirkondade elanikel kodus kompostida.

Haljala valla keskkonnaspetsialist Lea Mägi tõdes, et ega maainimesed biojäätmehääd olmeprügi hulka ei panegi. "Kompostime edasi," sõnas ta. Seda ei pea keegi kartma, et peenrast tõmmatud umbrohi, riisunud lehed või niidetud muru tuleb konteinerisse toppida ja ära saata.

Ka Rakvere valla keskkonnakaitseespetsialisti Sandra Schmidt telefon olevat biojäätmehääd sortimise nõude pärast korraks täitsa punane olnud. "Pahameelt tekitab kompostihunnikute keelustamine," ütles ta. Tegelikult on aiäjäätmehääd kompostiaun siiski lubatud. Toidujäätmehääd komposter peab olema kinnine, et ei meelitaks närilisi ega linde biojäätmehääd käitlema. "Pensionärid, kes on eluaeg kompostinud, teavad väga täpselt, kuidas see käib," sõnas Schmidt ja lisas, et teadlikud teavad, et kompostihunnikusse tuleb lisada oksid või paberit ning vahepeal seda segada.

Rakvere linna poole on pöördunud paar murelikku vanaprouat ja küsinud, kas kompostikasti pildistamiseks tuleb fotograaf tellida. Linna keskkonnaspetsialisti Kerli Kõue sõnul pole see vajalik. "Kahjuks on meil veel väga palju kinnistuid ja inimesi ja korteriühistuid, kes tegelikult ei ole liitunud biojäätmehääd äraveoga," nentis Kõue ja lisas, et paljud inimesed ei tea, mis biojäätmehääd on.

Kes hakkab biojäätmehääd prügiautoga ära saatma, peab need panema eraldi prügikasti ja soovitatavalt lahtisena. Kilekotis võib neid hoiustada, aga kilekott tuleb panna olmeprügi kasti, biojäätmehääd eraldi lahtisena biojäätmehääd prügikasti.

Foto: Kristjan Teedema

"Aprill ja mai on kõige parem aeg kompostimisega alustada," soovitas Kõue. Siis jõuab laduda erinevaid kihte. Kompost tahab saada lämmastikku, õhku, toidujäätmeid, haljastusjäätmeid ja segamist. Kõue sõnul on kompostimine nagu kokkamine. "Seda tuleb natukene kirega teha, aga peab ka retsepti jälgima," ütles keskkonnaspetsialist.

Kompostimine ei lähe uuest aastast keerulisemaks. Lihtsalt selline lahtine kompostihunnik, kuhu on läbisegi läinud nii aia- kui ka toidujäätmed, ei ole enam lubatud.

Biojäätmete konteinerisse või kompostrisse sobivad

- Toidujäätmed (tahked, ilma pakendita)
- Juur- ja puuviljad ning nende koored ja seemned
- Tee- ja kohvipaks, paberfiltrid
- Liha- ja kalajäätmed, kalaluud
- Muna- ja pähklikoored
- Lõikelilled (vajadusel ka toataimed, sh muld)
- Pabermassist munakarbid/-restid

Biojäätmete konteinerisse või kompostrisse ei sobi

- Toiduõli ja rasvad: kogu eraldi kokku ja anna üle jäätmekäitlejale
- Suured kondid
- Pakendis või mittekomposteeruvas kilekotis toiduained
- Suitsukonid, tuhk
- Kunstlilled, küünlad
- Tolmuimejakotid
- Mähkmed
- Lillepotid, salatipotid